

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ**

МАТЕРІАЛИ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ:
КОНТРОЛЬ ЗАРАЗНИХ ТА НЕЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ТВАРИН»,
ПРИСВЯЧЕНА 80-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА,
ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРНИХ НАУК,
АНДРІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА БЕРЕЗОВСЬКОГО**

28 листопада 2025 року, м. Суми

Суми – 2025

Рекомендовано до друку науково-координаційною радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 4 від 19.11.2025 р.)

Редакційна рада:

КОВАЛЕНКО Ігор, д.б.н., професор
ДАНЬКО Юрій, д.е.н., професор
ЯРОЩУК Роман, к.с.г.н., доцент

Редакційна колегія:

НАГОРНА Людмила, д.в.н., професор
ПЕТРОВ Роман, д.в.н., професор
ШКРОМАДА Оксана, д.в.н., професор
КАСЯНЕНКО Оксана, д.в.н., професор
НЕЧИПОРЕНКО Олександр, д.в.н., професор
КІСІЛЬ Дмитро, PhD, старший викладач

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні підходи у ветеринарній медицині: контроль заразних та незаразних хвороб тварин», присвячена 80-річчю від дня народження професора, доктора ветеринарних наук, Андрія Володимировича Березовського – (28 листопада 2025 р.). – Суми, 2025. – 181 с.

У збірку увійшли тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні підходи у ветеринарній медицині: контроль заразних та незаразних хвороб тварин», присвячена 80-річчю від дня народження професора, доктора ветеринарних наук, Андрія Володимировича Березовського.

Для науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів.

56.	Дервянченко Олександр, Петров Роман. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРЕПАРАТУ ПРОТИ СИФОНАПТЕРОЗУ СОБАК НА ОСНОВІ СЕЛАМЕКТИНУ ТА ПРАЗИКВАНТЕЛУ.....	115
57.	Чекан Олександр. МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІЖ ІНВОЛЮЦІЄЮ МАТКИ, СТАНОМ ЯЄЧНИКІВ ТА СЕРОЗНИМ ЕНДОМЕТРИТОМ У КОРІВ.....	117
58.	Фотін Олексій, Ліфар Ірина. ПРЕВЕНЦІЯ ТОКСИКОЗІВ.....	119
59.	Фотіна Ганна, Фотін Анатолій, Григорій Гаврилюк. ПОШИРЕННЯ АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	120
60.	Савенко Микола, Савенко Олександр. ОСОБЛИВОСТІ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ПО СКАЗУ ТВАРИН У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2021-2023 РОКАХ.....	121
61.	Кистерна Олеся, Швачич Дмитро. МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ КРОВІ ЗА ОВАРІОГІСТЕРЕКТОМІЇ (ОГЕ) У БЕЗПРИТУЛЬНИХ СОБАК.....	124
62.	Коваленко Лідія, Коваленко Олександр. ВПЛИВ ТРЕМАТОД НА ОБМІННІ ПРОЦЕСИ ШЛУНКОВО - КИШКОВОГО ТРАКТУ ТВАРИН.....	127
63.	Лемішевський Володимир. СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНА ЕКСПЕРТИЗА ЗА НЕЗАКОННОГО ПОЛЮВАННЯ: ОГЛЯД ВИПАДКУ.....	129
64.	Марушко Дар'я. ДОСЛІДЖЕННЯ МІКРОФЛОРИ ВОДИ, ДЛЯ НАПУВАННЯ ПТИЦІ.....	131
65.	Негреба Юлія. ОПІСТОРХОЗ: ПОШИРЕННЯ, ЕПІДЕМІОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ.....	133
66.	Рибачук Жанна. ВПЛИВ ПРОБІОТИКУ «ЕМБІОТИК» НА ПРОФІЛАКТИКУ ТА ЛІКУВАННЯ РОЗЛАДІВ ТРАВЛЕННЯ У РІЗНОВІКОХ ГРУП ВРХ.....	134
67.	Рисований Віталій, Горова Яна. ТОКСОКАРО КОТІВ, ЩО ЖИВУТЬ В КВАРТИРАХ ГОРОДЯН.....	136
68.	Рисований Віталій, Войтенко Оксана. ВАРООЗ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ: ЕПІЗООТОЛОГІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ.....	138
69.	Солодка Дар'я. ХІМІОТЕРАПЕВТИЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ЛІКУВАННЯ МАСТИТУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....	139
70.	Стибель Володимир, Данко Микола. ТОКСОКАРОЗ СОБАК: СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ.....	140
71.	Ушкалов Валерій, Давидовська ЛЛіліана, Ушкалов Артем. ПОШИРЕННЯ СТІЙКИХ ДО ПРОТИМІКРОБНИХ ЗАСОБІВ ЗООНОЗНИХ БАКТЕРІЙ. ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИХ ОСЕРЕДКІВ АСОЦІАЦІЙ ЗБУДНИКІВ.....	143
72.	Чекан Олександр, Шкромада Олександр. ВПЛИВ РОДОВОГО СТРЕСУ НА КОРІВ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ.....	144
73.	Перший Андрій, Євстаф'єва Валентина. ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ АКТИВНОСТІ ОКРЕМИХ ФЕРМЕНТІВ СИРОВАТКИ КРОВІ У КОТІВ ЗА ТОКСОКАРОЗНОЇ ІНВАЗІЇ.....	147
74.	Криворученко Денис. ВПЛИВ ЗБУДНИКІВ ГЕЛЬМІНТОЗІВ ТРАВНОГО ТРАКТУ НА АКТИВНІСТЬ ФЕРМЕНТІВ СИРОВАТКИ КРОВІ СОБАК ЗА МОНО- ТА МІКСТІНВАЗІЇ.....	148
75.	Долбаносова Римма, Бубела Олег, Добровольська Валентина. МОНІТОРИНГ ОТОДЕКТОЗУ СОБАК І КОТІВ У М. ЛУЦЬК.....	150

діагностичну категорію: комплекс метриту. Дистоція, затримка плаценти (16 %), метрит (8 %) та ендометрит є результатом механічного або функціонального пошкодження матки та значно знижують фертильність. Деякі з цих станів навіть визнані пов'язаними з дисфункцією яєчників. Відновлення нормальної активності яєчників залежить від інволюції матки. Порушення інволюції спричиняють тимчасове або постійне безпліддя.

Незбалансований раціон під час гільності може призводити до розладу шлунково-кишкового тракту у 7 % випадків та зміщенню сичуга у 10 % випадків.

Тому виправити ситуацію, яка склалася в наслідок неправильного догляду за тваринами у перехідний період можна тільки за рахунок збалансованого раціону та ветеринарного супроводу корів.

Висновки

Як результат післяпологового стресу к корів можуть виникати ускладнення у вигляді субклінічного кетозу – 22 %, гіпокальємії – 17 %, затримка плаценти – 16 %, субклінічний мастит – 20 %, зміщенню сичуга – 10 %, метрит – 8 %, розлади ШКТ – 7 %.

Список використаних джерел

1. Wang, Y., Huo, P., Sun, Y., & Zhang, Y. (2019). Effects of Body Condition Score Changes During Peripartum on the Postpartum Health and Production Performance of Primiparous Dairy Cows. *Animals : an open access journal from MDPI*, 9(12), 1159. <https://doi.org/10.3390/ani9121159>
2. Gross, J., van Dorland, H. A., Schwarz, F. J., & Bruckmaier, R. M. (2011). Endocrine changes and liver mRNA abundance of somatotrophic axis and insulin system constituents during negative energy balance at different stages of lactation in dairy cows. *Journal of dairy science*, 94(7), 3484–3494. <https://doi.org/10.3168/jds.2011-4251>
3. Deleesse, G. D., Lu, M., Fang, W., Todd R, C., & Dengpan, B. (2023). Pre-calving energy density and rumen protected lysine impacted blood metabolites and biomarkers of liver functions in dairy cows during the transition period. *Tropical animal health and production*, 55(4), 273. <https://doi.org/10.1007/s11250-023-03687-0>
4. Wathes, D. C., Cheng, Z., Bourne, N., Taylor, V. J., Coffey, M. P., & Brotherstone, S. (2007). Differences between primiparous and multiparous dairy cows in the inter-relationships between metabolic traits, milk yield and body condition score in the periparturient period. *Domestic animal endocrinology*, 33(2), 203–225. <https://doi.org/10.1016/j.domaniend.2006.05.004>
5. Morales Piñeyrua, J. T., Fariña, S. R., & Mendoza, A. (2018). Effects of parity on productive, reproductive, metabolic and hormonal responses of Holstein cows. *Animal reproduction science*, 191, 9–21. <https://doi.org/10.1016/j.anireprosci.2018.01.017>
6. Chekan, O. M., & Sevastianov, V. V. (2025). PATHOGENESIS, DIAGNOSIS AND TREATMENT OF COWS WITH PATHOLOGY OF THE POSTPARTUM PERIOD. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Veterinary Medicine*, (1(68), 162-171. <https://doi.org/10.32782/bsnau.vet.2025.1.25> Chekan, O. M., & Stepanenko, A. V. (2025). DYNAMICS OF MAIN METABOLIC INDICATORS IN COWS IN TRANSIT PERIOD. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Veterinary Medicine*, (1(68), 172-181. <https://doi.org/10.32782/bsnau.vet.2025.1.26>
7. Chekan, O. M., & Stryzhyus, V. V. (2025). Etiology, diagnosis and treatment of cows with hypocalcemia. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Veterinary Medicine*, (2(69), 115-124. <https://doi.org/10.32782/bsnau.vet.2025.2.17>

Біологічна безпека, біозахист та епідеміологічне благополуччя тварин (паразитологічні та епізоотологічні аспекти)

УДК 616.995.132:636.8:340.624.412

Перший Андрій,
здобувач вищої освіти ОС «Доктор філософії»,
Євстаф'єва Валентина,
д. вет. н., професор, кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи,
Полтавський державний аграрний університет

ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ АКТИВНОСТІ ОКРЕМИХ ФЕРМЕНТІВ СИРОВАТКИ КРОВІ У КОТІВ ЗА ТОКСОКАРОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

Toxocara cati – це нематода з ряду Ascaridida, надродини Ascaridoidea, родини Toxocaridae. Дорослі форми паразита живуть у верхніх відділах тонкого кишечника дефінітивних господарів – котятих. Самки гельмінтів можуть виділяти до 200 000 яєць на добу. Яйця, що потрапляють з фекаліями у довкілля дозрівають залежно від температури впродовж 1–4 тижнів [1, с. 230–235]. Яйця, що містять личинку третьої стадії, можуть залишатися заразними в навколишньому середовищі протягом місяців або років [2, с. 167]. Передача *T. cati*, окрім фекально-орального, також може відбуватися через трансмамарний шлях передачі, коли самка заражається на останніх термінах вагітності. Вертикальна передача, натомість, відсутня для *T. cati*, на відміну від *T. canis*, для якого він є основним джерелом зараження [3, с. 15]. У паратенічних господарів розвиток до дорослої стадії не відбувається, а інвазійні личинки персистують у тканинах на стадії зупинки розвитку [4, с. 375–377].

У багатьох країнах токсокароз є поширеною нематодозною інвазією. Даний збудник має широкий спектр господарів, таких як безребетні та свійська птиця, а також може призводити до зараження людини [5, с. 124].

Доведено, що збудник токсокарозу у м'ясоїдних тварин, переважно, заражають молодняк, проявляючи такі клінічні ознаки, як кахексія, виснаження, слабкість, тьмяність шерсті, затримка росту, блювота, кашель, діарея, здуття живота, кашель, який зумовлений міграцією личинок до легень [6, с. 51; 7, с. 615–618]. Хвороба може заражати дорослих котів, але у них зазвичай клінічні ознаки інвазії відсутні [8, с. 6–8]. Тому, актуальним є встановлення особливостей впливу *T. cati* на показники активності окремих ферментів у сироватці крові інвазованих котів.

Роботу виконували впродовж 2024–2025 рр. на базі лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавського державного аграрного університету та в умовах приватної ветеринарної клініки «Vet Help» (м. Полтава).

Було сформовано дві групи котів віком від 9 міс. до 3 років, з яких одна – контрольна (клінічно здорові коти) та одна – дослідна (інвазовані токсокарами за показників інтенсивності інвазії – $126,3 \pm 32,8$ яєць/г), по 7 голів у кожній. Визначення показників активності ферментів, а саме: АЛТ, АСТ, креатинінкіназа, α -амілаза у сироватці крові інвазованих котів проводили за допомогою автоматичного біохімічного аналізатора SMT-120VP Seamaty (Китай) та набору реагентів. Математичний аналіз отриманих даних проводили з використанням пакета прикладних програм Microsoft «EXCEL» шляхом визначення середнього арифметичного (М), стандартного відхилення (SD) та рівня вірогідності (P) з використанням методики однофакторного дисперсійного аналізу, використовуючи критерій Фішера.

Проведеними дослідженнями встановлено, що у сироватці крові інвазованих токсокарами котів показники активності ферментів достовірно відрізнялися від аналогічних показників у клінічно здорових котів (рис. 1).

Зокрема, за паразитування *T. cati* у сироватці крові заражених котів виявлено достовірне зростання активності всіх визначених ферментів, а саме: АЛТ – на 16,1 % ($39,6 \pm 4,5$ Од/л, $P < 0,05$), АСТ – на 21,1 % ($24,7 \pm 1,9$ Од/л, $P < 0,05$), креатинінкінази – на 28,0 % ($381,0 \pm 32,9$ Од/л, $P < 0,05$), α -амілази – на 53,3 % ($1418,5 \pm 298,9$ Од/л, $P < 0,01$). Такі зміни, на нашу думку, зумовлені особливостями паразитування та циклу розвитку токсокар. Так, зростання активності ферментів АЛТ та АСТ можуть вказувати на запальні процеси або пошкодження в печінці, де внаслідок міграції личинкових стадій токсокар відбувається руйнування гепатоцитів, а отже і вихід ферментів у кров. Зростання активності ферменту α -амілаза вказує на патологічні зміни у травній системі, де і локалізуються дорослі форми токсокар, так як цей фермент продукується слинними та підшлунковою залозами і відіграє ключову роль у травленні. Зростання активності ферменту креатинінкіназа вказує на інтоксикацію організму інвазованих тварин продуктами життєдіяльності паразитів.

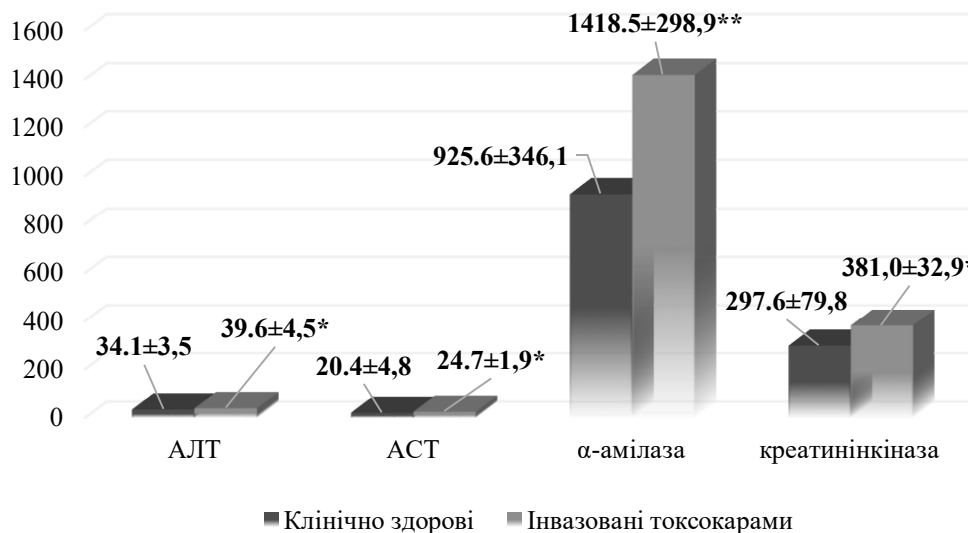

Рис. 1. Показники активності ферментів (Од/л) у сироватці крові інвазованих котів

Отже, токсокарозна інвазія у котів супроводжується зростанням у їх сироватки крові активності ферментів АЛТ (на 16,1 %, $P < 0,05$), АСТ (на 21,1 %, $P < 0,05$), креатинінкінази (на 28,0 %, $P < 0,05$), α -амілази (на 53,3 %, $P < 0,01$).

Список використаних джерел

- Glickman L. T., Schantz P. M. Epidemiology and pathogenesis of zoonotic toxocariasis. *Epidemiologic Reviews*. 1981. № 3. P. 230–250.
- Fisher M. *Toxocara cati*: An underestimated zoonotic agent. *Trends in Parasitology*. 2003. № 19. P. 167–170.

3. Canine and feline parasitology: analogies, differences, and relevance for human health / S. Morelli et al. *Clinical Microbiology Reviews*. 2021. № 34. e00266-20.
4. Strube C., Heuer L., Janeczek E. *Toxocara* spp. infections in paratenic hosts. *Veterinary Parasitology*. 2013. № 193. P. 375–389.
5. Galvin T. J. Experimental *Toxocara canis* infections in chickens and pigeons. *The Journal of Parasitology*. 1964. № 50. P. 124–127.
6. Infección por *Toxocara canis* y su importancia en la salud animal y en la salud pública: Una revisión / V. Alvarado-Borja et al. *Salud y Tecnología Veterinaria*. 2023. № 11. P. 51–66.
7. Global prevalence of *Toxocara* infection in cats / A. Rostami et al. *Advances in Parasitology*. 2020. № 109. P. 615–639.
8. Jimenez Castro P. D., Sapp S. G. Role of cats in human toxocarosis. *Companion Animal*. 2020. № 26. P. 6–14.

Біологічна безпека, біозахист та
епідеміологічне благополуччя тварин
(паразитологічні та епізоотологічні аспекти)

УДК 616.995.132:636.7:340.624.412

Криворученко Денис,
доктор філософії, асистент кафедри ветеринарної хірургії та репродуктології,
Державний біотехнологічний університет

ВПЛИВ ЗБУДНИКІВ ГЕЛЬМІНТОЗІВ ТРАВНОГО ТРАКТУ НА АКТИВНІСТЬ ФЕРМЕНТІВ СИРОВАТКИ КРОВІ СОБАК ЗА МОНО- ТА МІКСТИНВАЗІЇ

Літературні дані свідчать, що найпоширенішими гельмінтами, що паразитують у собак, у тому числі й збудники зоонозних інвазій, є *Trichuris vulpis*, *Ancylostoma caninum*, *Dipylidium caninum*, *Toxocara canis* та *Echinococcus granulosus*, що означає, що вони можуть заражати людей і викликати різноманітні захворювання, такі як ехінококоз, вісцеральна міграція личинок та шкірна міграція личинок [1, с. 16]. Оскільки собаки та люди співіснують у тісному контакті, забруднення їжі, води або рук людини цими інвазійними стадіями шлунково-кишкових гельмінтів може призвести до небезпечних захворювань. Особливо в країнах, що розвиваються, де заходи контролю часто не застосовуються [2, с. 148]. Собаки будь-якого віку схильні до цих паразитів, що проявляються різноманітними симптомами залежно від рівня імунітету організму тварини, виду паразита та показників інтенсивності інвазії. Клінічні симптоми кишкових паразитів у собак включають блювоту, діарею, анемію, анорексію, схуднення, дерматит, зневоднення та погіршення загального стану тварини. Окрім вивільнення побічних продуктів метаболізму хазяїна, паразити фізично пошкоджують тканини, запускаючи імунні реакції та метаболічні порушення [2, с. 149]. Ці ознаки пояснюються кишковою непрохідністю, подразненням, порушенням травлення, мальабсорбцією та гастроентеропатією з втратою білка, спричиненою паразитами [3, с. 1–20], що призводить до зниження стійкості організму хазяїна до хвороб [4, с. 427–433].

Науковці зазначають, що моніторинг гематологічних та біохімічних маркерів є важливим для розуміння впливу паразитарних інвазій на загальний стан інвазованих тварин. Такі фактори, як концентрація еритроцитів, вміст гемоглобіну та гематокриту, є дуже інформативними, оскільки анемія часто є наслідком хронічного захворювання печінки та запалення. Кількість лейкоцитів також є важливим маркером, оскільки еозинофільна реакція на гельмінтів може свідчити про паразитарну інвазію, що вказує на необхідність діагностичного тестування тварин за паразитозів. Крім того, визначення активності печінкових ферментів, таких як аланін-амінотрансфераза (АЛТ), та вмісту білірубіну допомагає оцінити ступінь пошкодження печінки, спричиненої паразитами [5, с. 2]. Зокрема, дослідники встановили, що опісторхоз значно змінює як гематологічні, так і біохімічні параметри у інвазованих собак, особливо впливаючи на печінку та імунну відповідь, де у інвазованих тварин виявляли підвищений рівень еозинофілів, активності печінкових ферментів (АЛТ, АСТ, ГГТП), білірубіну, які відображали тяжкість захворювання [6, с. 207].

Таким чином, використання гематологічних методів є цінним не лише для діагностики, але й для оцінки впливу паразитарних захворювань на тварин, допомагаючи в лікуванні та прогностичних рішеннях.

Роботу виконували впродовж 2024–2025 рр. в умовах приватної ветеринарної клініки «Довіра» (м. Харків). Було сформовано три групи собак віком від 5 міс. до 4 років, з яких одна – контрольна (клінічно здорові собаки) та дві дослідні (перша – інвазовані трихурисами, друга – асоціацією трихурисів і дипілідій) по 7 голів у кожній. Визначення біохімічних показників сироватки крові проводили за загальноприйнятими методами. Активність ферментів: аспартатамінотрансферази (АСТ), аланінамінотрансферази (АЛТ), лужної фосфатази, гамма-глутамілтрансферази (ГГТ) визначали за допомогою автоматичного біохімічного аналізатора «Miura 200» (Виробник *Via delle Driadi*, Італія).

Математичний аналіз отриманих даних проводили з використанням пакета прикладних програм Microsoft «EXCEL» шляхом визначення середнього арифметичного (M), стандартного відхилення (SD) та рівня вірогідності (P) з використанням методики однофакторного дисперсійного аналізу, використовуючи критерій Фішера.